

Полина Спирова

## ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ КОНФЕРЕНЦИЯТА:

„Преподаване на религия онлайн.

Опит, предизвикателства, перспективи“

**The author** holds a PhD and is a Senior Assistant Professor at Sofia University “St. Kliment Ohridski.” E-mail: pspirova@theo.uni-sofia.bg; <https://orcid.org/0000-0002-4158-2954>.

**Abstract:** Polina Spirova, *Basic Conclusions from the Conference: “Teaching Religion On-line. Experience, Challenges, Perspectives”*.

The conference summarized the experiences of religious education teachers during the two-year period of the COVID-19 pandemic (March 2020 to November 2021) and outlined the perspectives for teaching religion online in the context of distance learning.

**Keywords:** *Religious Education, Teacher, Distance Education, Orthodox Theology, Practical Theology*

На 23 ноември 2021 г. в Богословския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ се проведе конференция на тема: „Преподаване на Религия онлайн. Опит, предизвикателства, перспективи“. В нея взеха участие представители на Министерството на образованието и науката, на Регионалните управления на образованието в София-град и Русе, на Великотърновския университет „Св. Кирил и Методий“, на Тракийския университет в Стара Загора, учители по Религия в общообразователните училища и от прицърковните школи от цялата страна.

Конференцията се организира от катедра „Практическо богословие“<sup>1</sup> на Богословския факултет на Софийския университет „Св.

---

<sup>1</sup> Конференция: „Преподаване на Религия онлайн. Опит, предизвикателства, перспективи“ [Conference: Teaching Religion Online: Experience, Challenges, Perspectives]. In: [https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/novini/kalendar/konferenciya\\_na\\_tema\\_prepodavane\\_na\\_religiya\\_onlajn\\_opit\\_predizvikatelstva\\_perspektivi](https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/novini/kalendar/konferenciya_na_tema_prepodavane_na_religiya_onlajn_opit_predizvikatelstva_perspektivi) (06.09.2021).

Климент Охридски“, съвместно с Центъра за образователни инициативи „Двери“. Проявата е част от Свето-Климентовите дни 2021 г. на Богословския факултет. Поради епидемичната обстановка форумът се осъществи хибридно: част от участниците присъстваха в сградата на Богословския факултет, а друга – участваха през платформата *Zoom*.

Целта на конференцията беше да обобщи опыта от преподаването на Религия и вероучение в електронна среда през изминалите две учебни години. В представените доклади и презентации бяха направени изводи за начина, по който преподавателите по Религия реагираха на трудностите и ограниченията, породени от пандемията от Ковид-19, очертани бяха основните предизвикателства, с които се срещнаха участниците в образователния процес, представени бяха някои от решения, намерени от учителите.

Важна цел на проявата беше учителите да споделят опит и да представят конкретни практики и образователни продукти, създадени или прилагани от тях през изминалите две години. Част от резултатите могат да се видят в докладите на участниците, публикувани в настоящия брой на списанието на Богословския факултет. Сред тях има теоретични разработки, за парадигмалтичната рамка, подхода, методите и средствата за онлайн преподаване на Религия. Други доклади описват педагогически практики, прилагани в обучението от разстояние в електронна среда по Религия, предлагат идеи за интегрирано обучение по Религия с други учебни дисциплини.

Важните изводи, направени на проведената конференция, могат да се обобщят така.

Пандемията и преминаването към обучение от разстояние в електронна среда беше сериозно предизвикателство пред учителите по Религия. Най-бързо и успешно са реструктурирали работата си учителите, които са срещнали подкрепа от директорите на училищата, в които работят, от енорийските свещеници или епархийското ръководство. Личната инициативност, желанието за допълнителна квалификация и стремежът към професионално усъвършенстване са другите фактори, помогнали на учителите да намерят решения в създалата се ситуация и да продължат да преподават Религия. Пре-

миването към обучение от разстояние в електронна среда е заварило много от учителите, не само тези по Религия, без необходимата подготовка за работа в дигитална среда и бързото адаптиране и учене в движение, е осигурило на педагозите възможност за справяне с новите предизвикателства.

Изложенията и докладите на учителите по време на конференцията показват, че преминаването към обучение от разстояние в електронна среда е дало възможност да бъдат намерени нови методи и подходи към преподаването на Религия, както и други начини за педагогическо общуване с учениците. Презентациите на учителите в рамките на конференцията показват, че те са видели в пандемичната ситуация възможност за педагогическо творчество и търсене на нови решения, а не основания да се откажат от работата си. В докладите, публикувани тук, се дават примери за създаване на интегрирани уроци по Религия, Човекът и обществото и математика или включване на Религията в STEM<sup>2</sup>-обучението.

Учителите от прицърковните школи също споделят свои практики от работата в електронна среда. Главната цел на тези, които работят предимно с възрастни хора в енориите, е да запазят общността на курсистите. В нея хората получават не само знания за вярата, но се поддържа приятелска защитена среда, която осигурява психологическа подкрепа в необичайната ситуация. Учителите отбелязват, че за голяма част от енорияшите участието в дистанционните курсове по катехизис са се оказали важен фактор не само за тяхното въцърковяване, но и за справяне със стреса и напрежението от пандемията.

В същото време опитът на учителите в неделните училища, работещи с деца, показва, че там дистанционното обучение, по примера на училищното електронно обучение от разстояние не се е оказал подходящ подход. Преумората от седенето пред екрана е направила невъзможно преподаването на вероучение по същия начин. Единият вариант, представен от учители в Стара Загора, е предварително да

---

<sup>2</sup> STEM (Science – Technology – Engineering – Mathematics) е обучение, което е фокусирано върху наука, технологии, инженерство и математика. Вече има и Национална програма „Изграждане на училищна STEM среда“ на МОН [„Building a School STEM Environment“ by the Ministry of Education and Science (MES)]. In: <https://stem.mon.bg/>.

се подготвят видеоматериали, които децата да гледат в удобно за тях време, другият е да се организира хибридно обучение, съчетаващо онлайн задачи и тяхната реализация в храма или училището – изложби, базара, срещи на открито.

В рамките на форума в Богословския факултет беше подчертано, че подобни срещи са от изключителна важност за учителите по Религия. Редица изследвания сочат, че обмяната на опит между педагози подобрява работата им и повишава тяхната мотивация за професионалното развитие и цялостното удовлетворение, което води до постигане на по-добри образователни резултати. Взаимодействието с колегите се оказва важен фактор и в справянето с предизвикателствата на преподаване в онлайн среда в периода на пандемията<sup>3</sup>.

В същото време обмяната на информация и идеи между учителите по Религия, преподавателите, занимаващи се с теоретични и практически разработки в тази област, както и с работещите в държавните образователни институции, дава възможност за по-тясно сътрудничество между тях и за планиране и осъществяване на съвместни дейности.

Проведената в Богословския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ конференция даде възможност да бъде обобщен опитът на преподаватели, учители, катехизатори през почти двегодишния период на ковид пандемията (от март 2020 г. до ноември 2021 г.), както и да се набележат перспективите, които се откриват пред преподаването на предмета Религия от разстояние в електронна среда или като дистанционна форма на обучение.

### Библиография

Конференция: „Преподаване на Религия онлайн. Опит, предизвикателства, перспективи“ [Conference: Teaching Religion Online: Experience, Challenges, Perspectives]. In: [https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/novini/kalendar/konferenciya\\_na\\_tema\\_prepodavane\\_na\\_religiya\\_onlajn\\_opit\\_predizvikatelstva\\_perspektivi](https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/novini/kalendar/konferenciya_na_tema_prepodavane_na_religiya_onlajn_opit_predizvikatelstva_perspektivi) (06.09.2021).

„Изграждане на училищна STEM среда“ на МОН [„Building a School STEM Environment“ by the Ministry of Education and Science (MES).]. In: <https://stem.mon.bg/>

<sup>3</sup> Педагогическата комуникация в условията на извънредно положение, Проект на ФНОИ и ЦОКПС [Pedagogical Communication in a State of Emergency, a project by the Faculty of Educational Studies and the Center for Educational and Psychological Counseling].